

Семенюк Я.А., студентка магістратури,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ,
Науковий керівник: Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

ПЕРЕГОВОРИ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ

Історія людства з давніх часів продемонструвала неминучість конфліктів, вони існували всюди і будуть існувати стільки, скільки існує взаємодія між людьми. Дослідженню конфліктів, причин їх виникнення присвячена велика кількість праць учених різноманітних напрямів: філософів, психологів, управлінців, соціологів та ін. Питання про вирішення спорів у цивільній авіації щоразу набирає нового значення, як тільки розгортається новий конфлікт, пов'язаний чи то з черговою катастрофою, чи то з іншою нестандартною ситуацією у сфері авіаперевезень.

Важливу роль у виявленні та запобіганні потенційно конфліктним ситуаціям, які часто приводять до загострення стосунків між суб'єктами повітряного права, в тому числі й державами, відіграють перемовини. Як метод рішення конфліктів переговори – це набір тактичних прийомів, спрямованих на пошук взаємоприйнятних рішень для конфліктуючих сторін [1].

Якщо продовжувати розмову про види конфліктів у сфері авіації, то варто зупинити увагу на тих, які мають політичний характер. Прикладом конфлікту, що має політичний характер може бути авіаційний конфлікт між Україною та білоруською авіакомпанією «Белавіа», що виник у 2016 році. Основною причиною конфлікту є повернення білоруського літака в Київ, на борту якого серед пасажирів був присутній громадянин Вірменії, якого Служба Безпеки України підозрювала в антиукраїнській діяльності. Літак білоруської авіакомпанії «Белавіа» зі 136 пасажирами і 6 членами екіпажу вилетів з аеропорту «Жуляни». Через 10 хвилин, за 50 км до входу в повітряний простір Білорусі, командир авіалайнера надійшла вказівка від диспетчера повітряного руху районного центру «Київ» про негайне повернення в міжнародний аеропорт «Київ». У разі невиконання команди обіцяли підняти у повітря винищувачі. Літак повернувся в київський аеропорт. У Києві громадянина Вірменії допитали і відпустили, проте Міністерство закордонних справ Білорусі вручило Києву ноту протесту, вимагаючи офіційних

вибачень і відшкодування матеріальних витрат, пов'язаних з повітряним інцидентом.

Для врегулювання даного конфлікту українська та білоруська сторони використали такий метод, як «переговори по суті», що призначений для ефективного і дружнього досягнення розумного результату. Він полягає у тому, щоб вирішувати проблеми на основі їх якісних властивостей, тобто виходячи із суті справи, а не торгуватися з приводу того, на що може піти чи ні кожна зі сторін.

Цей метод передбачає прагнення до знаходження взаємної вигоди там, де тільки можливо, а там, де інтереси не збігаються, наполягання на такому результаті, який був би заснований якимись справедливими нормами незалежно від волі кожної з сторін. Метод «принципових переговорів» означає жорсткий підхід до розгляду суті справи, але передбачає м'який підхід до відносин між учасниками переговорів. Цей метод дає можливість бути справедливим, одночасно оберігаючи від тих, хто міг скористатися чесністю іншої сторони [2, с. 124]. Даний метод допомагає вирішити конфлікт, сприяючи виробленню добровільної угоди між конфліктуючими сторонами. Україна і «Бєлавіа» залагодили конфлікт навколо повернення білоруського літака в Київ. Це питання було врегульовано на взаємовигідних умовах для обох сторін. Компенсаційний механізм знайдений з урахуванням законодавства і України, і Білорусі. Конфлікт був урегульований за допомогою угоди між «Бєлавіа» і «Украерорухом» про рівень якості обслуговування (Service level agreement), укладеною наприкінці січня. Мета цього договору – «підвищення ефективності використання повітряного простору, який перебуває під відповідальністю України, за умови дотримання всіх вимог щодо належного рівня безпеки польотів» [3].

Провівши діагностику даного конфлікту, можна констатувати, що переговори стали найбільш прийнятним способом розв'язання конфлікту. Переговори – це засіб вирішення конфлікту, коли за відмінності в інтересах сторін існує певна їхня взаємозалежність (сторони є членами митного союзу та єдиного економічного простору), що дає змогу досягти рішення, прийняттого для обох учасників. Типовим для переговорів є серединне або компромісне рішення. У цьому разі конфліктуючі сторони пішли на взаємні поступки. Під час пошуку компромісу поступки не повинні перетнути рамок найменш вагомих інтересів для обох сторін.

Процес переговорів може завершуватися різними шляхами: укладенням згоди, домовленістю сторін, необхідністю проведення інших переговорів. Однак завершення переговорів навіть з прийняттям документу, що засвідчує їх згоду до спільного

вирішення конфлікту не гарантує врегулювання конфлікту. Досить часто сторони під час переговорів можуть укласти угоду про врегулювання чи вирішення конфлікту, проте недотримуватись її як в односторонньому, так і в двосторонньому чи багатосторонньому порядку. Окрім цього, ефективність переговорів визначає той факт, чи умови згоди дійсно повною мірою сприяють вирішенню конфлікту, чи відповідають соціальній реальності та можливостям сторін, чи не суперечать цінностям, нормам, принципам, усталеним у суспільстві.

За допомогою використання такого методу врегулювання конфліктів, як «переговори», серйозного розвитку конфлікт між Україною та білоруською авіакомпанією «Бєлавіа» не отримав. Глобально відносинам між Україною та Білоруссю нічого не загрожує. А також укладання угоди між «Бєлавіа» і «Украерорухом» про рівень якості обслуговування виявився найкращим варіантом закріплення домовленості сторін у конкретному правовому документі, що унеможливить виникнення таких конфліктів у майбутньому.

Література

1. Конфліктологія: навч. посіб. / О.Б. Зінчина. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 164 с.
2. Юридична конфліктологія: курс лекцій / В.Б. Череватюк. – Тернопіль: Вектор, 2018. – 170 с.
3. Україна і «Бєлавіа» залагодили конфлікт навколо повернення білоруського літака в Київ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2017/02/7/7134694/>

УДК 347.82 (043.2)

Стешенко М.В., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: **Макеєва О. М.**, к.ю.н.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ СЕРТИФІКАЦІЇ ЕКСПЛУАТАНТА

Актуальністю даної теми є встановлення сертифікаційних вимог до експлуатантів цивільних повітряних суден, а також процедури сертифікації експлуатантів та нагляду за ними, з метою забезпечення безпеки авіації та виконання польотів.